

बंधुताचार्य, मा. प्रकाश रोकडे
संस्थापक अध्यक्ष
राष्ट्रीय बंधुता साहित्य परिषद आणि बंधुता प्रतिष्ठान पुणे
परिचयपत्र

**‘मी पाण्याच्या जातीचा’ या ग्रंथाचे लेखक
पुरोगामी चळवळीतील उत्तम वक्ते आणि क्रियावंत कार्यकर्ते**

- १) **संपूर्ण नाव** : प्रकाश मुरलीधर रोकडे
- २) **जन्मगाव** : मु. पो. चिखली, ता. हवेली, जि. पुणे
- ३) **जन्मदिनांक** : २ जून १९५६ (वय ५९ वर्षे)
- ४) **पत्रव्यवहाराचा पत्ता** : बंधुता, प्रितम-प्रकाश प्लाझा, धन्वंतरी हॉस्पिटलजवळ, जवळकरनगर, पिंपळे गुरव, पुणे - ४११ ०६१.
भ्रमणध्वनी : ९८२२८६७९०५, ९०११०६९२५५, ७७६८०३११९३
email - prakashmrokade@gmail.com
- ५) **शिक्षण** : प्राथमिक - जीवन शिक्षण विद्यामंदीर चिखली
माध्यमिक - महाराष्ट्र विद्यार्थी सहाय्यक मंडळाचे अशोक विद्यालय, पुणे
(विद्या विकास वसतीगृहामध्ये राहून)
महाविद्यालयीन - श्री. फत्तेचंद जैन महाविद्यालय, चिंचवड
औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था औंध येथे ‘मराठी लघुलेखन’ हा अभ्यासक्रम पूर्ण
- ६) **नोकरी** : पुणे जिल्हा परिषदेमध्ये माहे ऑगस्ट १९७७ पासून जून २००० पर्यंत
मा. अध्यक्ष/मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचे स्विय सहाय्यक या पदी एकूण २४ वर्षे.
बंधुता चळवळीच्या पूर्णवेळ कार्यासाठी नोकरीची १४ वर्षे सेवा शिल्लक असतांनाही
वयाच्या ४५ व्या वर्षी माहे जून २००० मध्ये स्वेच्छा सेवानिवृत्ती.
- ७) **सामाजिक, सांस्कृतिक आणि शैक्षणिक संस्थांची संस्थापना** :
 - १) सम्यक् सहकार आंदोलन-६ डिसेंबर १९८९
 - २) बंधुता प्रतिष्ठान - २ डिसेंबर १९९३
 - ३) बंधुता बालसदन (अनाथाश्रम) - १४ नोव्हेंबर १९९९
 - ४) राष्ट्रीय बंधुता साहित्य परिषद - १० ऑक्टोबर २०००
 - ५) बंधुता ज्ञानपीठ
 - ६) राष्ट्रीय बंधुता समाज
 - ७) बंधुता प्रकाशन
 - ८) बंधुता फुड बँक
 - ९) बंधुता मेडिसिन बँक
 - १०) बंधुता मूल्यसंवर्धन समिती
 - ११) बंधुता काव्यमंच
 - १२) बंधुता शिक्षक संघ
 - १३) बंधुता कामगार संघ
- ८) **कार्यारंभ** : वयाच्या १८ व्या वर्षापासूनच विविध सामाजिक संस्थांच्या माध्यमातून कार्यरत.
१९८९ साली ‘सम्यक् सहकार आंदोलन’ या संस्थेच्या माध्यमातून ‘सिम्बॉयसीस’ संस्थेच्या सहकार्याने मावळ तालुक्यातील दुर्गम भागामध्ये २५ महिलांच्या योगदानातून साक्षरता अभियान राबवून केवळ ८ महिन्यांच्या कालावधीमध्ये ११४ जणांना साक्षर करून प्रत्यक्ष कार्यारंभ.
यानंतर इतर साहित्याबरोबरच ‘भारतीय संविधान’ वाचनात आले. त्यातील उद्देशिकेचा मनावर खोलवर परिणाम झाला. त्यामुळे स्वातंत्र्य, समता, बंधुता आणि न्याय या मूल्यांच्या संवर्धनासाठी कटिबद्ध. त्यासाठी ‘बंधुता प्रतिष्ठान’ या संस्थेची स्थापना करून कार्यास अधिक गतिमानता आणि व्यापकता.

९) रावविण्यात आलेले निवडक उपक्रम आणि कार्यक्रम -

- १) साक्षरता अभियान, बालविकास अभियान आणि धर्ममैत्री अभियान
- २) अधिवेशन, कार्यकर्ता संमेलन, बंधुता महोत्सव आणि बंधुता काव्यमहोत्सव
- ३) 'मानवतेच गाव' व्याख्यानमाला
- ४) 'माणसांच्या दारी प्रबोधनवारी' सांस्कृतिक कार्यक्रम
- ५) डॉ. संगिता बर्वे यांच्या अभ्यासात्मक विवेचनातून 'आम्ही सावित्रीच्या लेकी' काव्यसंमेलनांचे आयोजन
- ६) मा. उद्धव कानडे यांच्या कवितांवर 'केशरमाती-आभाळनाती' या सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन
- ७) 'काव्यपंढरी' कविसंमेलनांचे आयोजन
- ८) सर्वरोगनिदान शिबीरांचे आयोजन आणि मोफत औषधांचे वाटप
- ९) स्त्रीरोगनिदान शिबीरांचे आयोजन आणि मोफत औषधांचे वाटप
- १०) वृद्धांसाठी मोफत डोळे तपासणी शिबीरांचे आयोजन आणि चष्म्यांचे वाटप
- ११) महिला स्वावलंबन परिषदा, सामाजिक कृतज्ञता परिषदा आणि सामाजिक न्यायहक्क परिषदा.
- १२) चर्चासत्र, मेळावे, शिबीरे आणि विविध विषयांवर परिसंवाद
- १३) आंतरजातीय विवाहीतांचा कुटूंब सत्कार
- १४) नवोदित साहित्यिक, माजीसैनिक यांचा कुटूंब सत्कार
- १५) 'आरोग्यरक्षक घरोघरी' हा बंधुता ज्ञानपीठाचा उपक्रम
- १६) शिक्षक संमेलने आणि कामगार संमेलने
- १७) अनाथ विद्यार्थ्यांसाठी चिखली येथे शासनाच्या अनुदानाशिवाय सहा वर्षे ४५ विद्यार्थ्यांसाठी अनाथाश्रम
- १८) कारगिल युद्धातील शहिदांच्या कुटूंबासाठी निधी व औषधे संकलन

१०) विचारवेध संमेलने :

- १) लोकशाहीर अण्णा भाऊ साठे विचारवेध संमेलन - अध्यक्ष : डॉ. रामचंद्र देखणे
- २) क्रांतीज्योती सावित्रीमाता फुले विचारवेध संमेलन - अध्यक्ष: डॉ. संगिता बर्वे
- ३) 'आम्ही भारतीय' विचारवेध संमेलन - अध्यक्ष : प्रा. जे. पी. देसाई
- ४) राजश्री शाहू महाराज विचारवेध संमेलन - अध्यक्ष : डॉ. विकास आबनावे
- ५) कर्मवीर भाऊराव पाटील विचारवेध संमेलन - अध्यक्ष : डॉ. शिवाजीराव मोहिते
- ६) संत गाडगेमहाराज विचारवेध संमेलन - अध्यक्ष : प्रा. तेज निवळीकर
- ७) साने गुरुजी विचारवेध संमेलन - अध्यक्ष : मा. उद्धव कानडे
- ८) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर विचारवेध संमेलन - अध्यक्ष : डॉ. माधवी खरात
- ९) तथागत भगवान गौतम बुद्ध विचारवेध संमेलन : मा. भन्ते राजरतन
- १०) संत साहित्य विचारवेध संमेलन अध्यक्ष : मा. किसनमहाराज चौधरी
- ११) दलित साहित्य विचारवेध संमेलन - अध्यक्ष : प्रा. रामनाथ चव्हाण
- १२) स्त्री साहित्य विचारवेध संमेलन - अध्यक्ष : डॉ. अश्विनी धोंगडे
- १३) पहिले शिक्षक आणि विद्यार्थी साहित्य संमेलन - अध्यक्ष : डॉ. मनोहर जाधव
- १४) दुसरे शिक्षक आणि विद्यार्थी साहित्य संमेलन - अध्यक्ष : मा. शंकर आथरे
- १५) तिसरे शिक्षक आणि विद्यार्थी साहित्य संमेलन - अध्यक्ष : डॉ. विकास आबनावे
- १६) चवथे शिक्षक आणि विद्यार्थी साहित्य संमेलन - अध्यक्ष : प्रा. डॉ. अशोक पगारिया

११) पुरस्कार योजना : गेल्या २२ वर्षांपासून अखंडीतपणे राष्ट्रीय बंधुता पुरस्कार वितरण स्वरूपः सत्यशोधकी पगडी, प्रबोधनाची लेखणी, सन्मानचिन्ह, मानपत्र आणि रोख ५०००/-रु.

• पुरस्काराचे मानकरी •

१) अॅड. भास्करराव आव्हाड	२) डॉ. शां. ब. मुजुमदार
३) मा. अनंतराव पाटील	४) प्राचार्य राम शेवाळकर
५) फा. फ्रान्सीस दिब्रिटो	६) मा. उत्तम कांबळे
७) मा. सुंदरलाल बहुगुणा	८) मा. उल्हास पवार
९) मा. बाळासाहेब विखे पाटील	१०) डॉ. रावसाहेब कसबे
११) मा. सुरेशचंद्र पाध्ये	१२) डॉ. नागनाथ कोतापळे
१३) मा. सुरेश द्वादशीवार	१४) अॅड. उज्वल निकम
१५) डॉ. गंगाधर पानतावणे	१६) प्रा. रा. ग. जाधव
१७) मा. कृष्णराव भेगडे	१८) मा. अण्णासाहेब डांगे
१९) अॅड. रावसाहेब शिंदे	२०) डॉ. निर्मलकुमार फडकुले
२१) क्रांतीवीर नागनाथअण्णा नायकवडी	२२) न्याय. नरेंद्र चपळगावकर

- २३) मा. भाई वैद्य
२५) मा. रामनाथ चव्हाण
२७) डॉ. अश्विनी धोंगडे

- २४) मा. रझिया पटेल
२६) मा. प्रा. एन. डी. पाटील

याशिवाय प्रासंगिक कार्यक्रमांच्या अनुषंगाने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर प्रज्ञावंत पुरस्कार, बाबा भारती प्रबुद्ध साहित्यिक पुरस्कार, डॉ. आंबेडकर समाजनिष्ठ पत्रकारीता पुरस्कार, लोकगायक प्रल्हाद शिंदे पुरस्कार, लोककवी वामनदादा कर्डक पुरस्कार, शांतीदूत पुरस्कार, क्रांतीदूत पुरस्कार, श्यामची आई पुरस्कार, भूमिपुत्र पुरस्कार, स्वामी विवेकानंद पुरस्कार, प्रा. रा. ग. जाधव साहित्यसाधना पुरस्कार, राजर्षि शाहू सामाजिक न्याय हक्क पुरस्कार, गुणवंत शिक्षक पुरस्कार, क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले पुरस्कार, क्रियावंत कामगार पुरस्कार अशा विविध पुरस्कारांचे वितरण.

१२) गेल्या सोळा वर्षांपासून अखंडीतपणे महाराष्ट्रातील विविध ठिकाणी राष्ट्रीय बंधुता साहित्य संमेलनांचे आयोजन :

● संमेलनाध्यक्षांची ऐतिहासिक परंपरा ●

१) प्रा. रा. ग. जाधव (पुणे)	५१) डॉ. गंगाधर पानतावणे (तळेगाव)
२) डॉ. निर्मलकुमार फडकुले (सांगवी)	५२) डॉ. रामचंद्र देखणे (चाळकवाडी)
३) डॉ. रावसाहेब कसबे (पिंपरी)	५३) न्याय. नरेंद्र चपळगावकर (पुणे)
४) डॉ. यु. म. पठाण (चिखली)	५४) अॅड. गोविंदभाई पानसरे (तळेगाव)
५) मा. उत्तम कांबळे (नाशीक)	५५) अॅड. भास्करराव आव्हाड (मंचर)
६) फा. फ्रान्सीस दिब्रिटो (अहमदनगर)	५६) डॉ. शरणकुमार लिंबाळे (पुणे)
७) डॉ. नागनाथ कोत्तापळे (वाळवा)	५७) डॉ. अश्विनी धोंगडे (पुणे)
८) मा. भाई वैद्य (पुणे)	५८) मा. बंधुताचार्य प्रकाश रोकडे (पुणे)
९) डॉ. मा. प. मंगुडकर (थेरगाव)	५९) मा. उद्धव कानडे (इस्लामपूर)
१०) डॉ. सिसिलीया कार्व्हालो (भोसरी)	

१३) लेखन : विविध नियतकालिकांमधून विविध विषयांवर लेखन, काव्यलेखन, १६ साहित्य संमेलनांच्या स्मरणिका आणि 'बंधुतायण', 'बंधुतापर्व', 'प्रकाशयात्री', 'मी पाण्याच्या जातीचा' या ग्रंथासाठी लेखन आणि मार्गदर्शन.

१४) मिळालेले पुरस्कार आणि सन्मान :

- १) महाराष्ट्र शासनाचा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर दलितमित्र पुरस्कार (बंधुता प्रतिष्ठान)
- २) 'बंधुताचार्य' संबोधन सन्मान
- ३) महात्मा ज्योतिबा फुले समाजसेवक पुरस्कार (भुसावळ)
- ४) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर समाजसेवक पुरस्कार (भुसावळ)
- ५) आशिया मानवशक्ती विकास संस्था, पुणे या संस्थेचा कामगारमित्र पुरस्कार
- ६) वंदेमातरम या संस्थेचा स्वामी विवेकानंद पुरस्कार
- ७) महाराष्ट्र कामगार साहित्य परिषदेचा दीनबधू पुरस्कार
- ८) जागर प्रतिष्ठानचा लोकजागर पुरस्कार
- ९) प्रज्ञावंत कार्यकर्ता पुरस्कार
- १०) दिलासा संस्थेचा समाजवैभव पुरस्कार
- ११) एकता प्रतिष्ठानचा राष्ट्रीय एकात्मता पुरस्कार
- १२) अशोक सर्वांगिन विकास सोसायटीचा अशोकमित्र पुरस्कार
- १३) राजीव गांधी प्रतिष्ठानचा राजीव गांधी पुरस्कार
- १४) समाजमित्र पुरस्कार
- १५) स्वानंद महिला संस्थेचा भारतरत्न जमशेठजी टाटा पुरस्कार
- १६) भारतीय जैन संघटनेचा समाजगौरव पुरस्कार
- १७) पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका, विविध संस्था आणि संघटनांच्यावतीने गौरव आणि सन्मान
- १८) दिल्ली येथील दलित साहित्य आकादमीचा बाबू जगजिवनराम पुरस्कार

● विशेष सन्मान :

- १) बंधुताच्या दशकपूर्ती समारंभामध्ये 'बंधुताचार्य' संबोधन सन्मान हा किताब बहाल
- २) बंधुताच्या पूर्ण वेळ कार्यासाठी स्वेच्छा सेवानिवृत्ती स्विकारल्याबद्दल परिवारातील सहकारी आणि हितचिंतक यांच्याकडून सन्मानपूर्वक मारुती मोटार भेट
- ३) षष्ट्यब्दीपूर्ती समारंभामध्ये एक लाख रूपयांचा सामाजिक कृतज्ञता निधी बहाल